Tarptautinis mokymo ir mokymosi tyrimas

TALIS

Teaching and Learning International Survey

Mindaugas Stundža

NEC Mokinių pasiekimų tyrimų ir analizės skyrius

2009-06-16

Kas yra TALIS?

TALIS- tai tarptautinis mokymo ir mokymosi tyrimas, kurio pagrindinis objektas yra mokytojai.

Tikslinė TALIS populiacija

Tyrime buvo apklausti žemesniojo vidurinio ugdymo (Lietuvoje - 5-10 klasių) mokytojai ir mokyklų, kuriose jie dirba, direktoriai.

Svarbiausi TALIS tyrimo objektai

Mokymo praktika, įsitikinimai ir nuostatos.
Mokytojų profesinė raida.
Mokytojų darbo įvertinimas ir jo rezultatų panaudojimas mokytojams skatinti.
Veiksniai, turintys įtakos mokyklų lyderių formavimuisi.

TALIS Lietuvoje

TALIS Lietuvoje vyko 2008 m. kovo-balandžio mėnesiais.
Tyrime dalyvavo 3535 mokytojai iš 206 mokyklų ir jų direktoriai.

Mokytojų ir mokyklų, kuriose jie dirba, bendroji informacija

Mokytojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes

Šalys išdėstytos didėjimo tvarka pagal mokytojų, kuriems mažiau negu 30 metų, skaičių

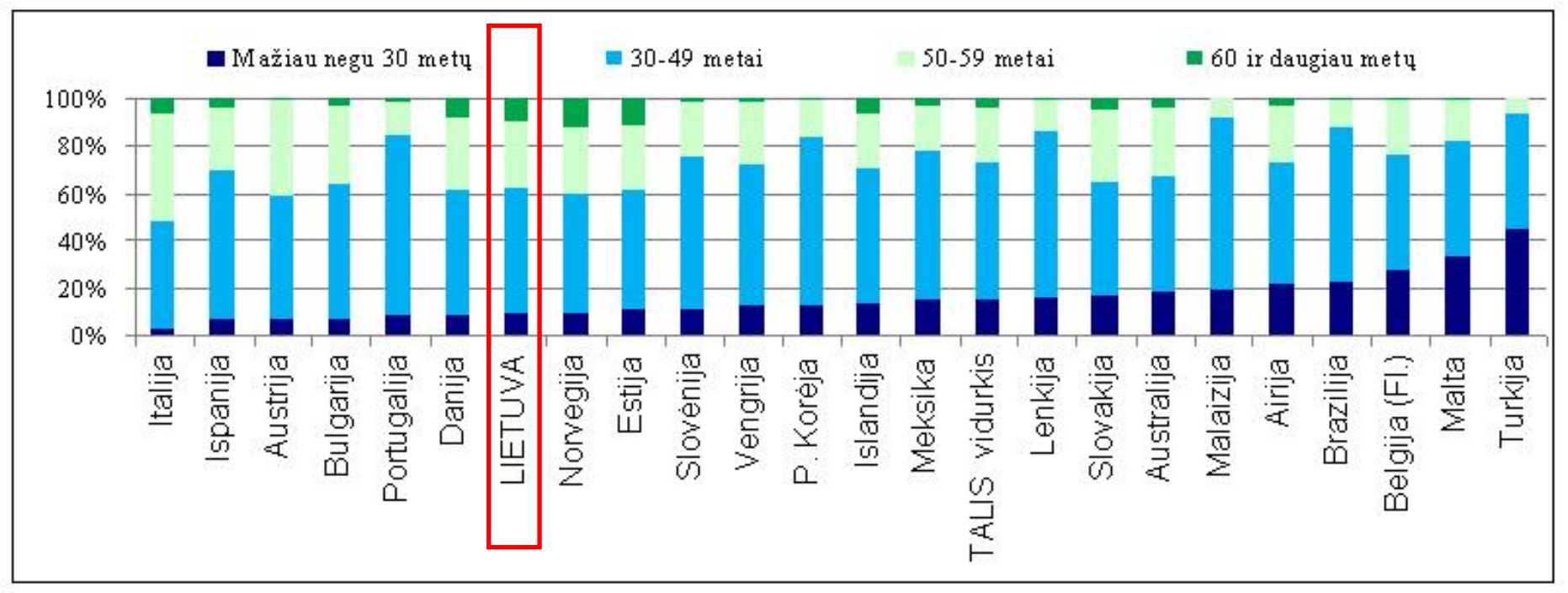

- Jaunesnių negu 30 metų mokytojų yra tik 15 proc. Lietuvoje tokių mokytojų yra tik 9 proc.

Mokytojų ir mokyklų, kuriose jie dirba, bendroji informacija (2)

Mokytojų pedagoginio darbo patirtis

Šalys išdėstytos didėjimo tvarka pagal mokytojų, turinčių didesnę negu 20 metų pedagoginio darbo patirtį, skaičių

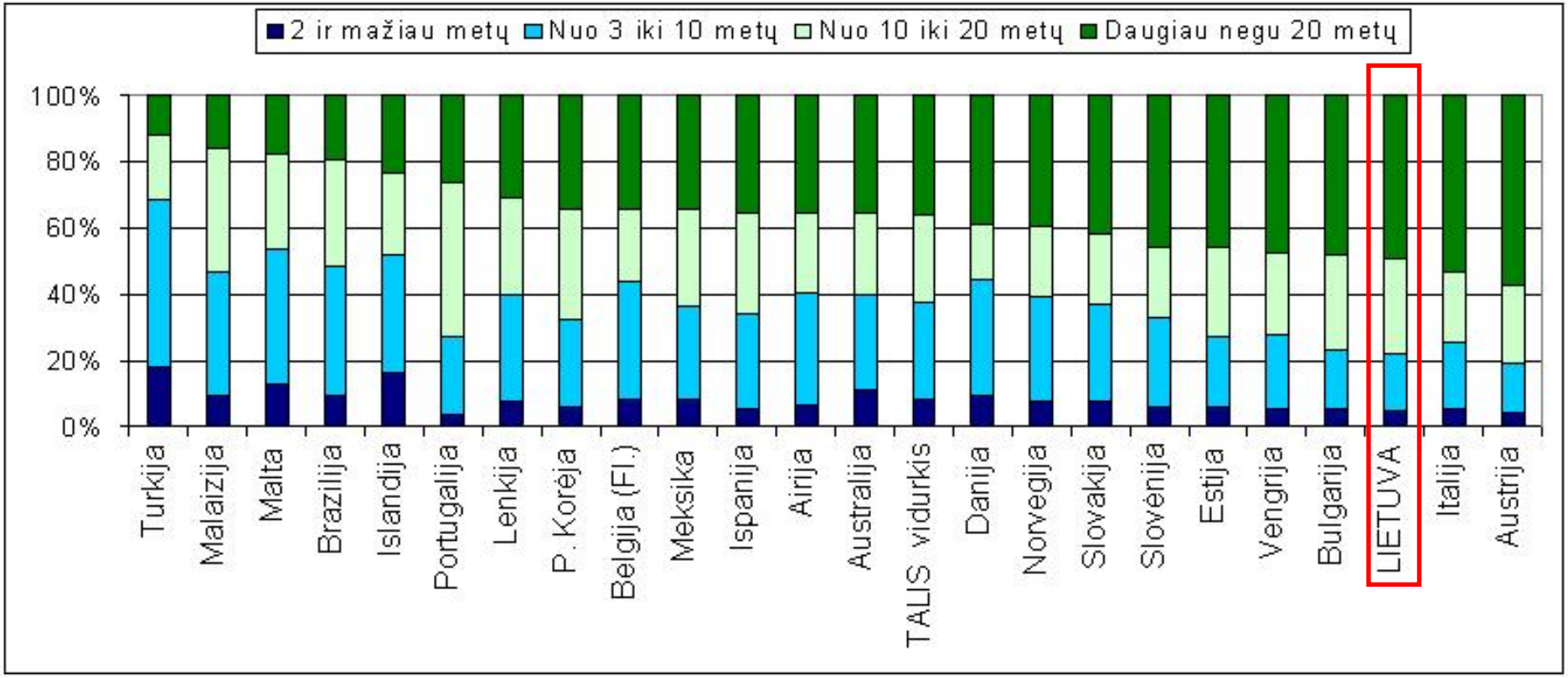

- Vidutiniškai beveik du trečdaliai mokytojų turi didesnę negu 10 metų pedagoginio darbo patirtį. Lietuvoje – 78 proc.
- Didesnę negu 20 metų pedagoginio darbo patirtį Lietuvoje turi 49 proc. mokytojų.

Mokyklos ištekliai

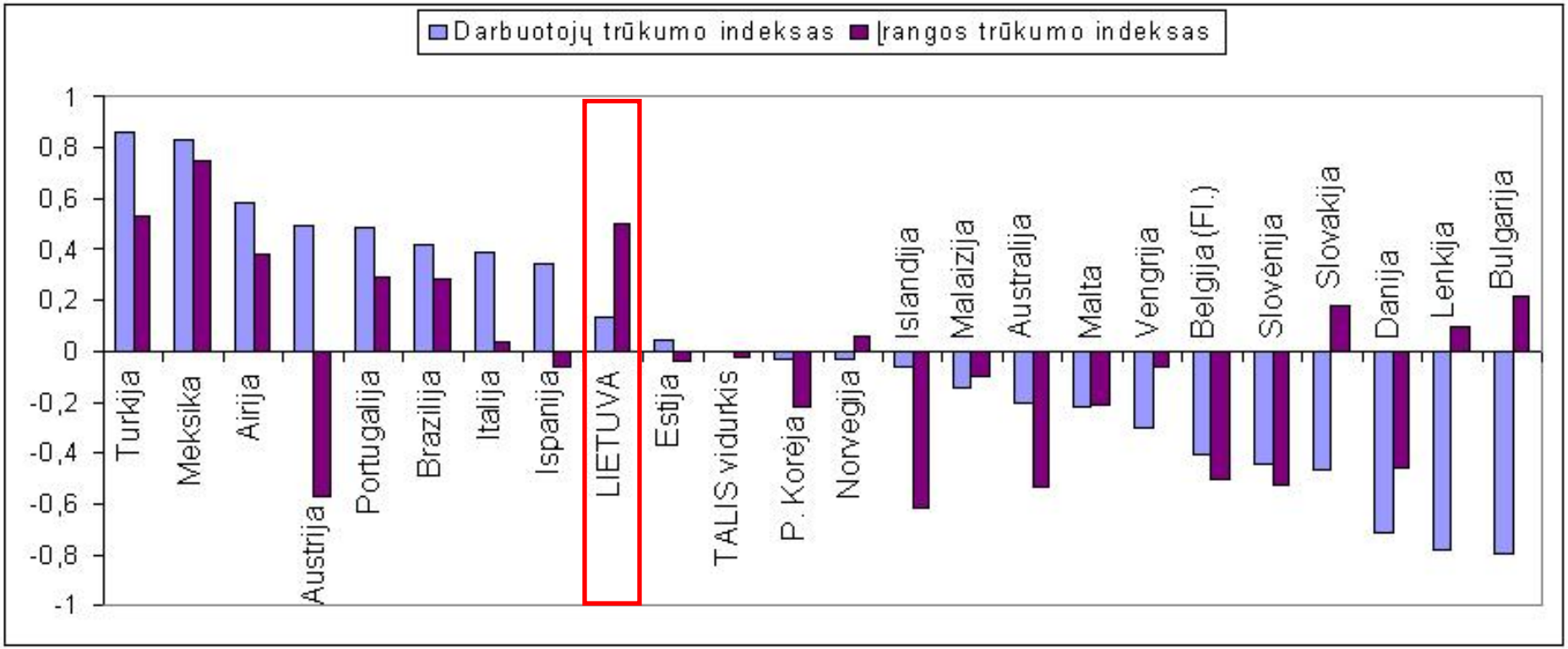

- Lietuvoje jaučiama kvalifikuotų mokytojų stoka. Kitų darbuotojų (pvz. pagalbinių darbuotojų) stoka ne tokia ryški.
- Pagal mokymo priemonių, kompiuterių ir kitokios įrangos stoką Lietuva stipriai viršija TALIS vidurkį. Mažiau jaučiama tik medžiagos bibliotekoje stoka.
- Lietuvoje darbuotojų trūkumas mažesnis negu mokymui skirtų priemonių ar įrangos (teigiama reikšmė nurodo trūkumą, neigiama – perteklių).

Mokyklos klimatas

Veiksniai, susiję su mokytojais

Mokytojų dalis procentais tų mokyklų, kurių direktoriai nurodė, kad išvardyti veiksniai labai arba tam tikru mastu trukdo mokymui

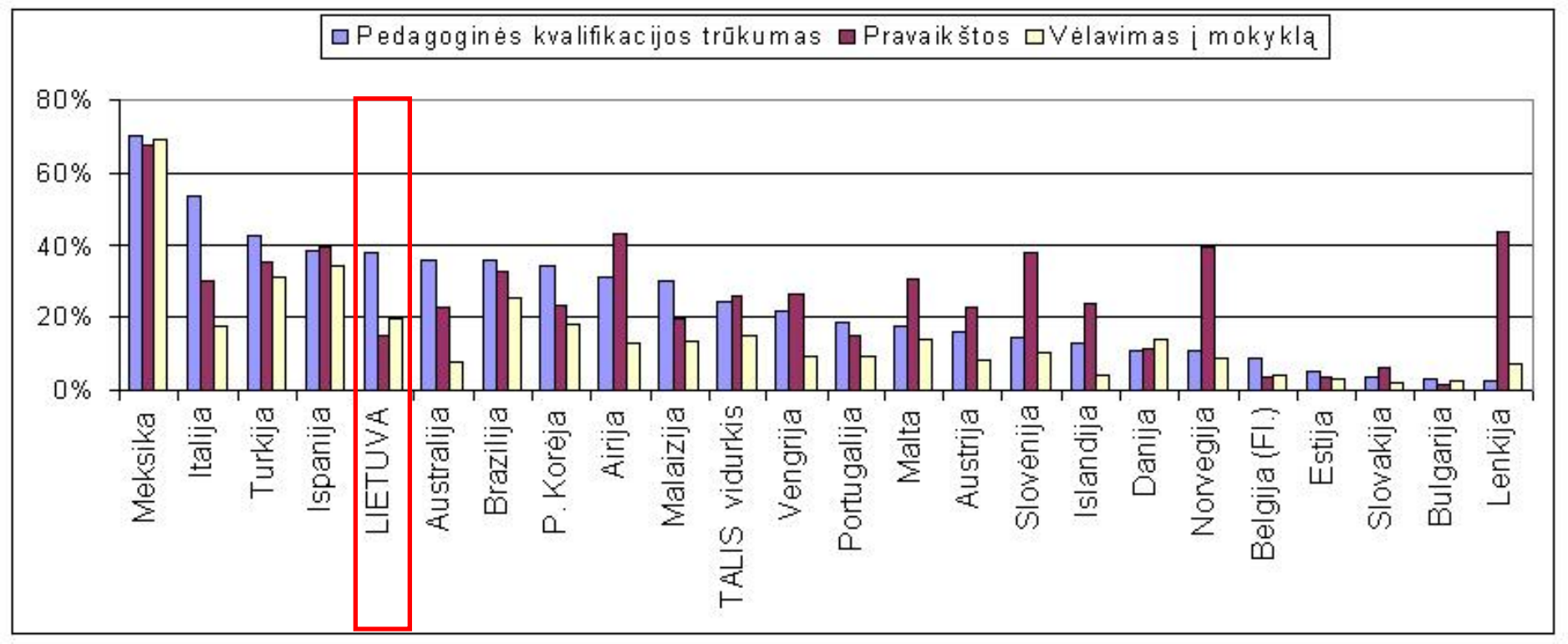

- Lietuvoje labiausiai jaučiami pedagoginės kvalifikacijos trūkumai (38 proc.)

Mokyklos klimatas (2)

Veiksniai, susiję su mokiniais

Mokytojų dalis procentais tų mokyklų, kurių direktoriai nurodė, kad išvardyti veiksniai labai arba tam tikru mastu trukdo mokymui

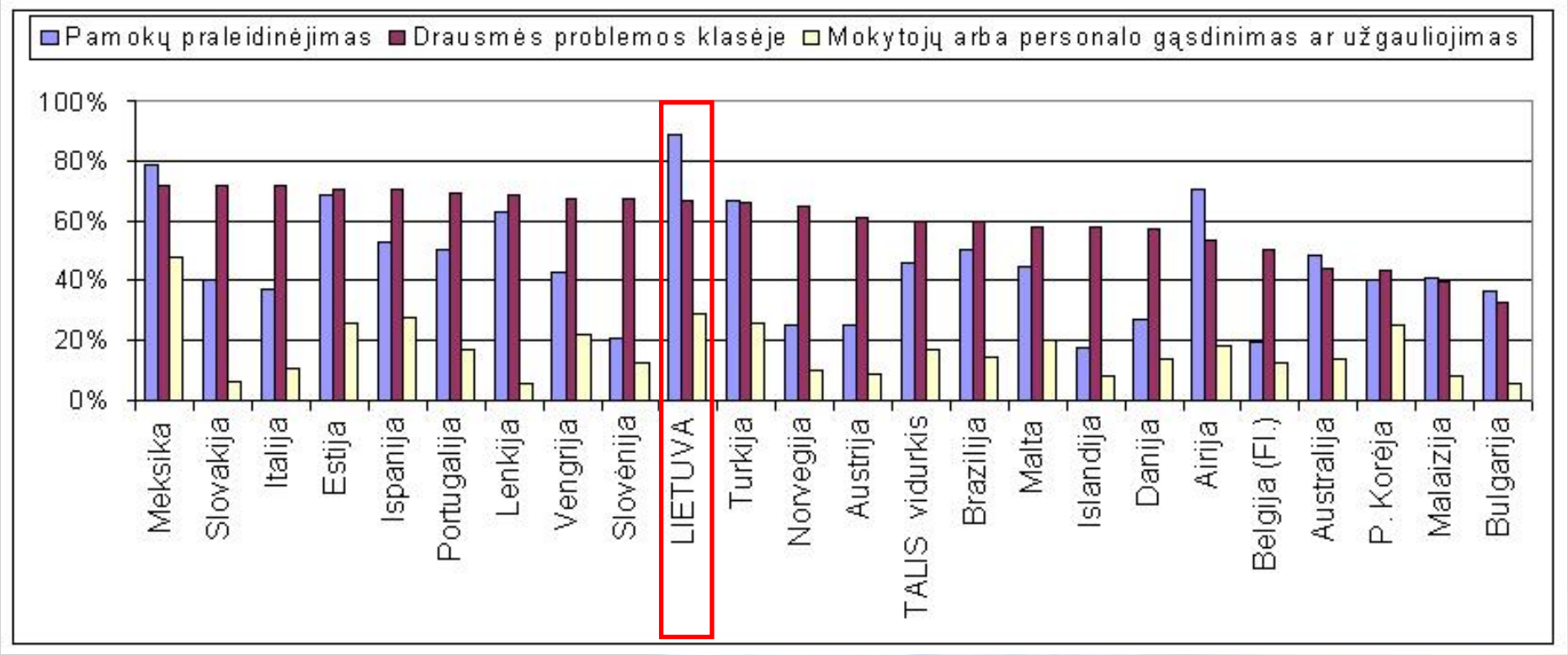

- Labiausiai mokymui trukdo pamokų praleidinėjimas ,drausmės problemos ir vėlavimas į mokyklą (TALIS vidurkiai – 45, 60 ir 39 proc.). Lietuvoje ypač didelė problema yra pamokų praleidinėjimas (89 proc.).
- Atkreipsime dėmesį, kad Lietuvoje vis dažniau susiduriama su mokytojų arba personalo gąsdinimu ar užgauliojimu. Šiuo rodikliu mus lenkia tik Meksika.

Profesinė raida

Mokytojų dalyvavimas profesinės raidos renginiuose per 18 mėnesių iki tyrimo

Šalys išdėstytos mažėjimo tvarka pagal mokytojų, dalyvavusių profesinės raidos renginiuose, skaičių

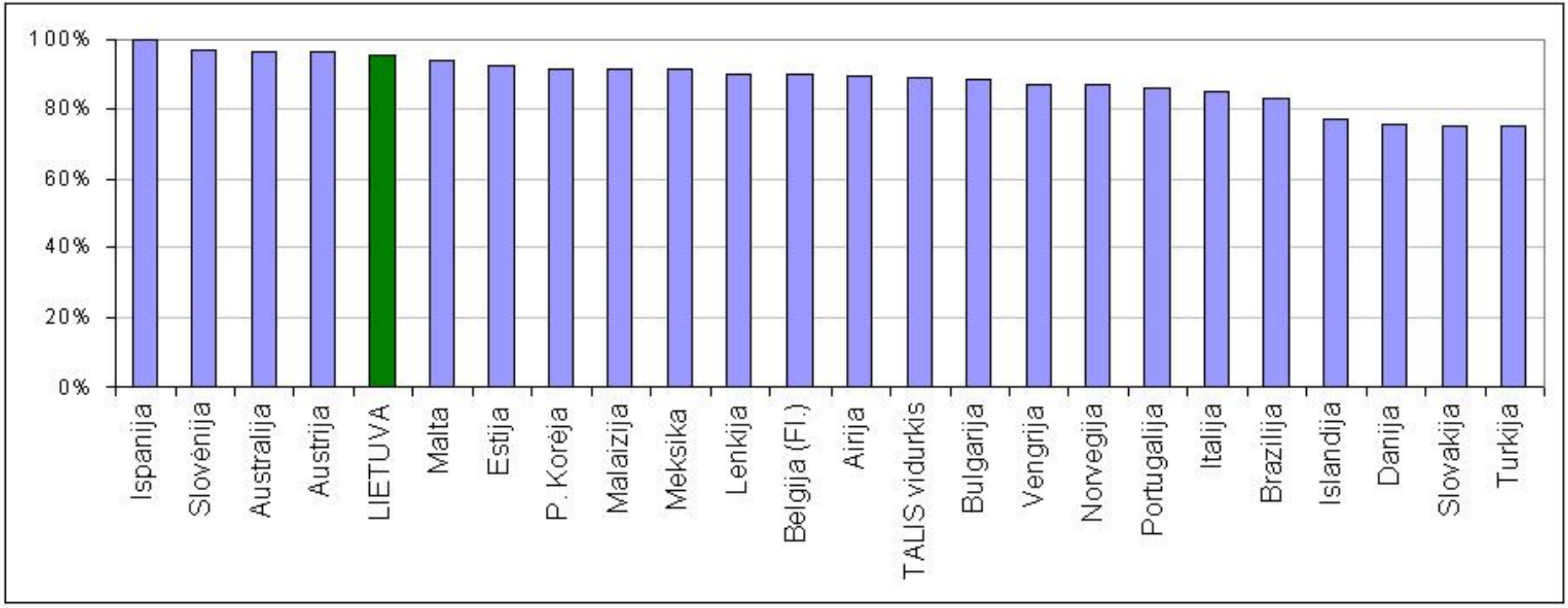

Profesinė raida (2)

Vidutinis profesinės raidos renginių dienų skaičius (tarp juose dalyvavusių mokytojų) per 18 mėnesių iki tyrimo

Šalys išdėstytos mažėjimo tvarka pagal vidutinį profesinės raidos renginių dienų skaičių

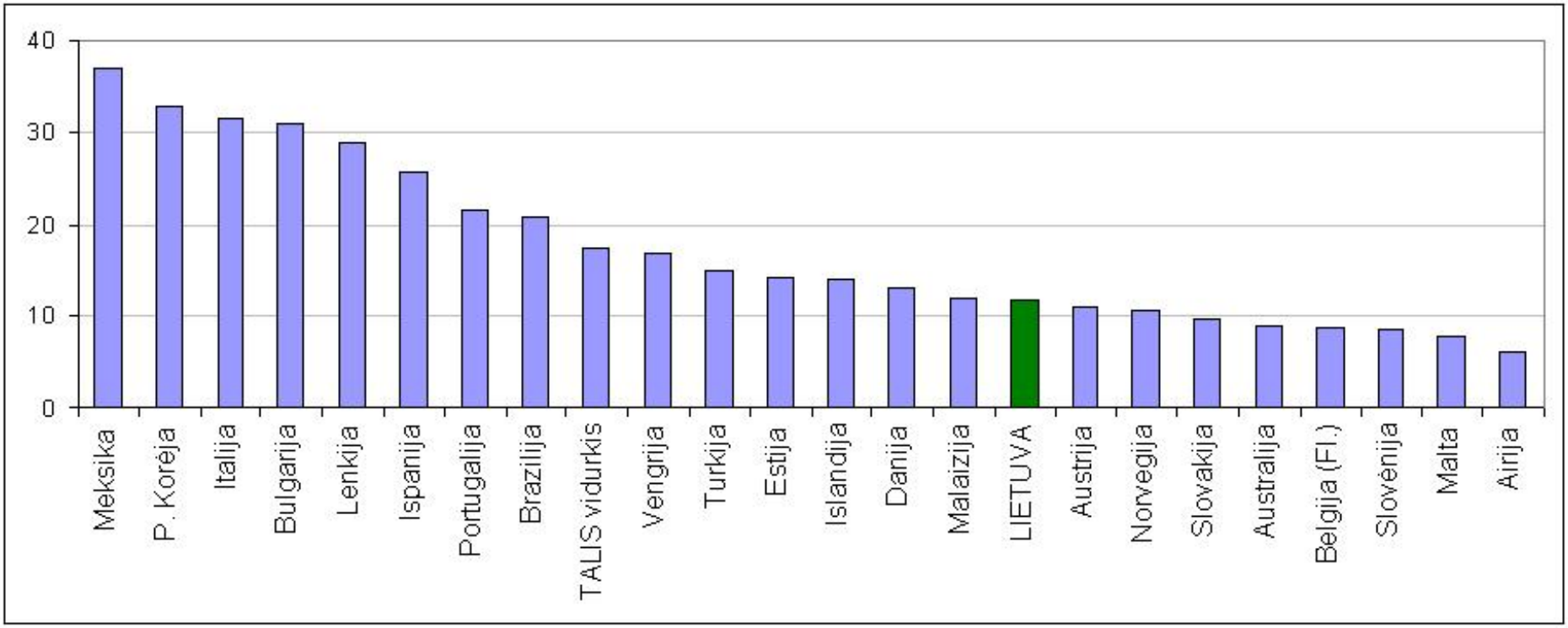

- Nors Lietuvos mokytojai aktyviai dalyvauja profesinės raidos renginiuose, tačiau nusileidžia kitų šalių mokytojams pagal vidutinį jiems skirtą dienų skaičių.

Priežastys, neleidžiančios aktyviau dalyvauti profesinės raidos renginiuose

Beveik visose tyrime dalyvavusiose šalyse buvo nurodytos dvi pagrindinės priežastys:

- profesinės raidos renginių ir pamokų tvarkaraščio nesuderinamumas (TALIS ir Lietuvos vidurkiai – 47 proc.).
- tinkamų profesinės raidos renginių trūkumas (TALIS vidurkis – 42 proc., Lietuvos – 53 proc.)

Profesinės raidos renginių nauda

- Mokytojai labai teigiamai nusiteikę visų profesinio tobulinimosi sričių atžvilgiu (TALIS vidurkis nežemesnis nei 74 proc.).
- Išimtis yra Belgija (Fl.), kurioje mokytojai renginius laiko kur kas mažiau naudingais (20–30 proc. žemiau TALIS vidurkio).
- Danijoje, Lietuvoje, Vengrijoje ir Lenkijoje šie rodikliai viršija TALIS vidurkį.

Mokymo būdai

Mokymas

Tiesioginis būdas
(mokymo paradigma)

Tiesioginio mokymo būdo esmė yra konkrečių žinių perdavimas, pagrindinis veikėjas ugdymo procese yra mokytojas.

Konstruktyvus būdas
(mokymosi paradigma)

Konstruktyvus būdas remiasi prielaida, kad mokiniai ne pasyviai stebi pamoką, bet aktyviai dalyvauja joje. Šis mokymo būdas suteikia mokiniams galimybę patiems mėginti rasti mokymosi būdus, taip skatindamas tobulinti mąstymą.

Mokymo būdai (2)

Sąlyginio reitingo vidurkiai

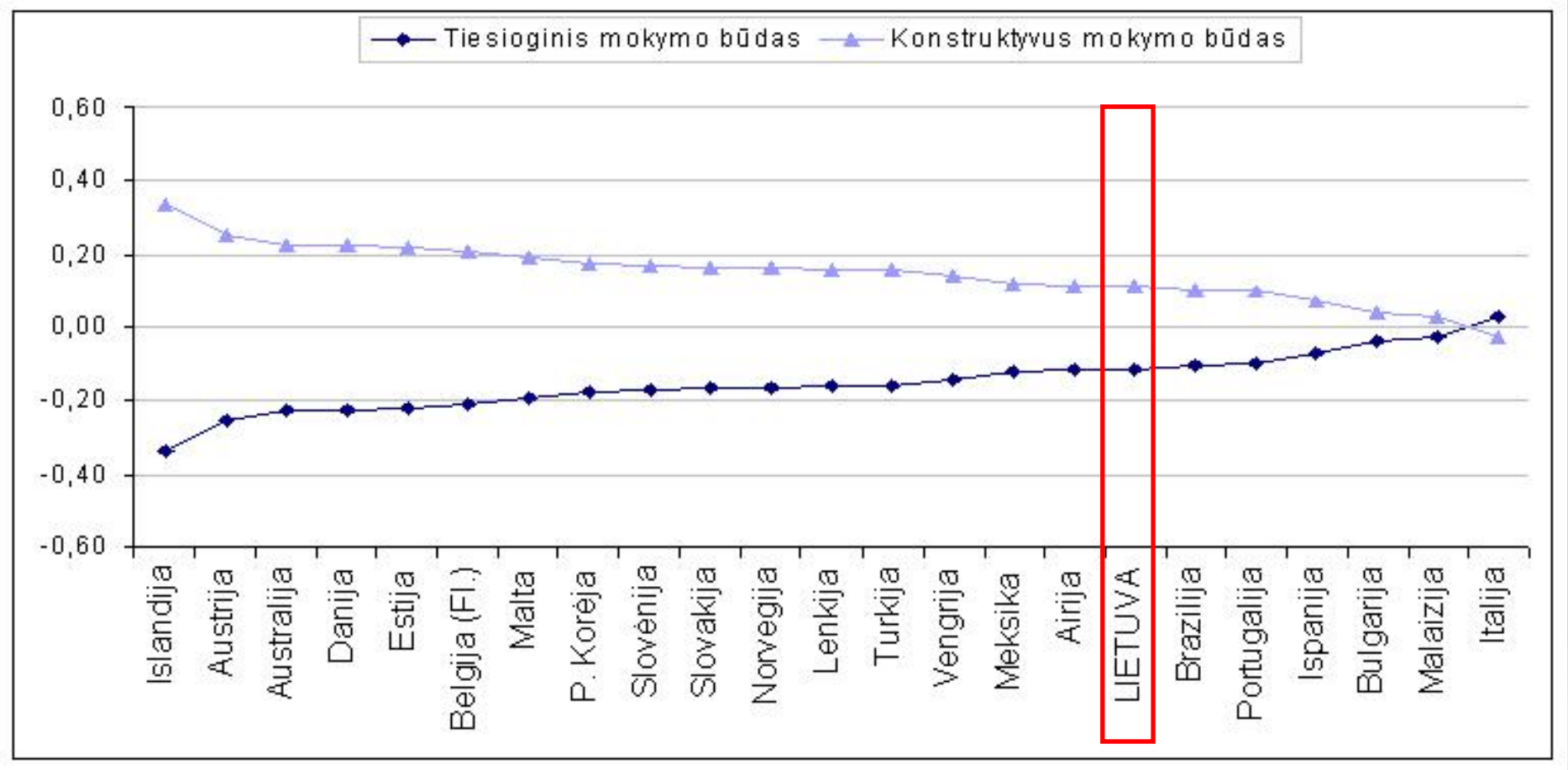

Pamokos laiko pasiskirstymas

Šalys išdėstytos mažėjimo tvarka pagal laiko dalį, skirtą faktiniam mokymui(si)

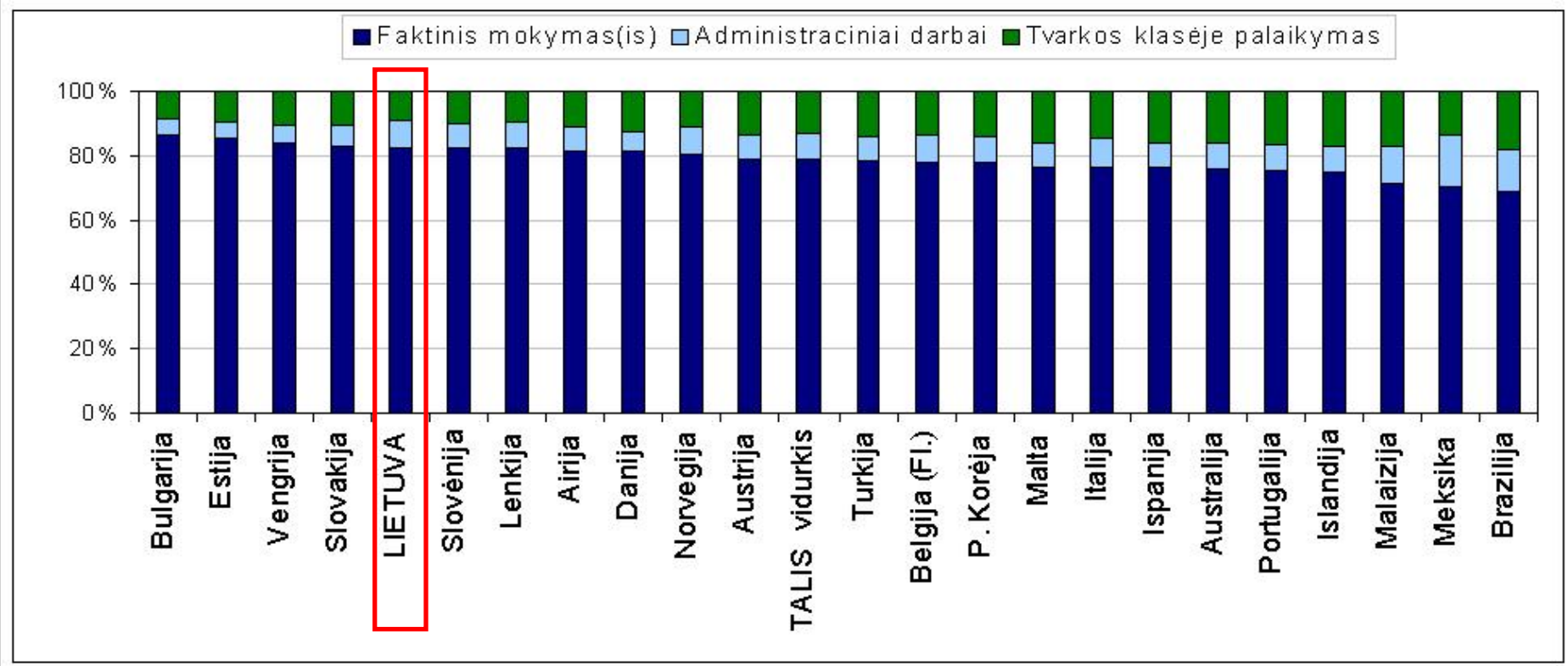

- Lietuvoje pamokos laikas naudojamas pakankamai veiksmingai.
- Daugiausia laiko drausmės palaikymui skiria Brazilijos, Meksikos, Malaizijos mokytojai, mažiausia – Bulgarijos, Estijos, Lietuvos, Lenkijos mokytojai.
- Daugumoje šalių ketvirtadalis mokytojų faktiniam mokymui skiria mažiau negu 70 proc. pamokos laiko.

Pasitenkinimo darbu indeksas

Šalys išdėstytos didėjimo tvarka pagal Pasitenkinimo darbu indeksą

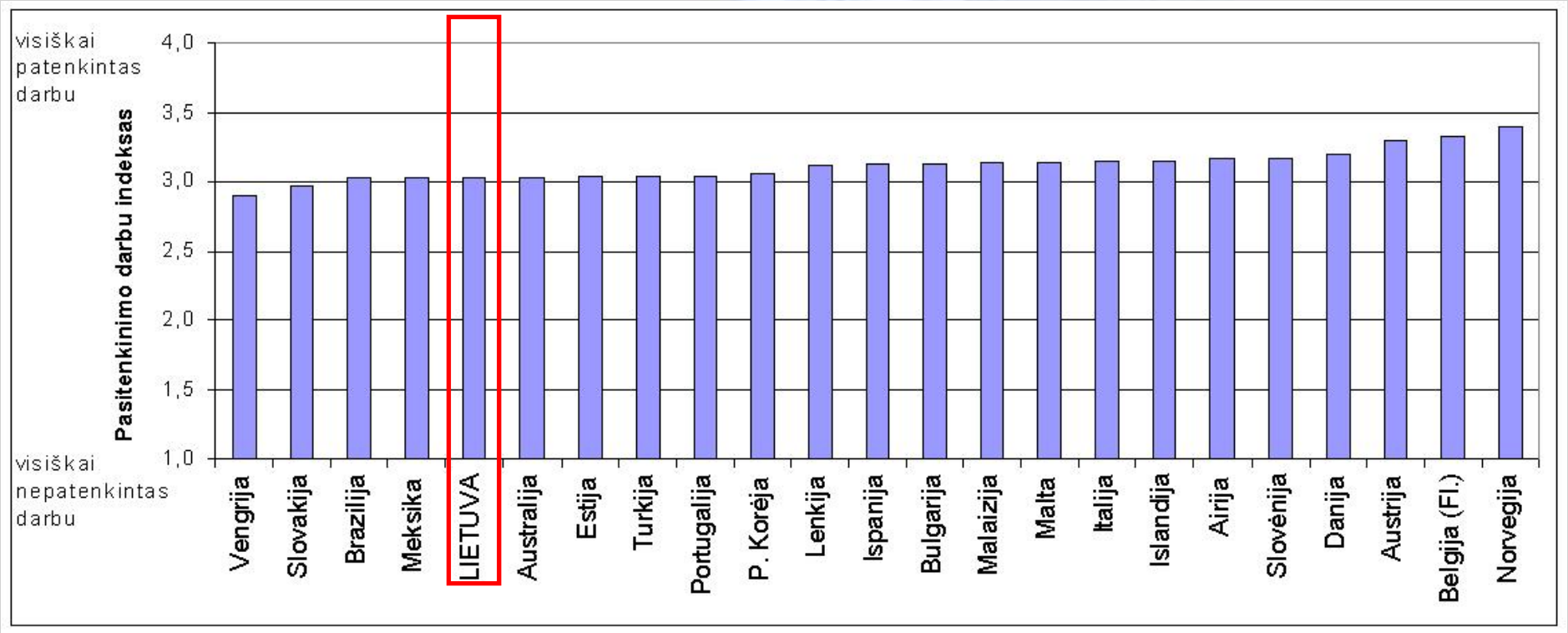

- Atkreipsime dėmesį, kad Pasitenkinimo darbu indeksas galėjo svyruoti nuo 1(visiškai nepatenkintas savo darbu) iki 4 (visiškai patenkintas savo darbu). Nors Lietuvos mokytojai ir pakankamai patenkinti darbu (vertinimų vidurkis šalyje yra 3 iš 4 galimų balų), pagal šį rodiklį Lietuva lenkia tik Vengriją, Slovakiją, Braziliją ir Meksiką.

Mokyklos ir mokytojų vertinimas ir atsiliepimai apie jų darbą

Šalys išdėstytos mažėjimo tvarka pagal mokytojų, kurių darbas nebuvo vertintas per paskutinius 5 metus, skaičių

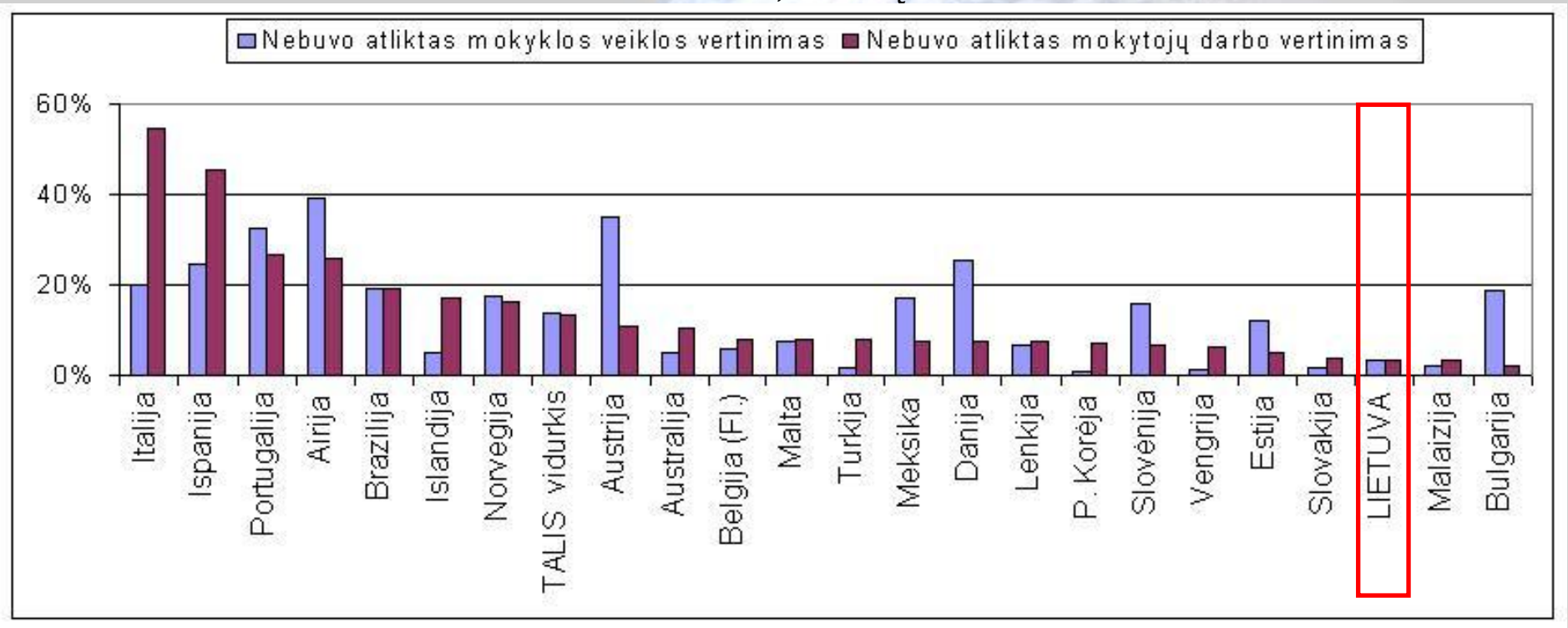

- Išorinių institucijų atliekamas mokyklos veiklos ir mokytojų darbo vertinimas yra gana retas reiškinys.
- Mokyklos veiklos ir mokytojų darbo savianalizė rodo, kad darbo vertinimas iš tiesų reikalingas.
- Specialiųjų poreikių mokinių mokymas bei mokytojų ir mokinių santykiai – vieni svarbiausių mokyklos veiklos ir mokytojų darbo vertinimo kriterijų.

Mokyklos ir mokytojų vertinimas ir atsiliepimai apie jų darbą (2)

- Mokyklos darbo vertinimai mažiausiai lemia finansų tvarkymą, jie labiau skirti mokyklos, kaip įstaigos, teikiamų paslaugų kokybei vertinti.
- TALIS pirmą kartą tarptautiniu mastu parodė, kad mokytojai vertinimus ir atsiliepimus apie jų darbą vertina kaip teigiamą reiškinį!
- Mokytojai sutinka, kad vertinimai ir atsiliepimai apie jų darbą yra teisingi ir naudingi jų profesiniam tobulėjimui.
- Nors mokytojų darbo vertinimo sistemų nauda yra neabejotina, tačiau duomenys rodo, kad daugeliu atveju jose nenumatytos mokytojų skatinimo priemonės.

Darbo vertinimo ir /arba atsiliepimų apie jį poveikis mokyklos plėtrai

Mokytojų, nurodžiusių, kad visiškai sutinka arba sutinka su išvardintais teiginiais apie įvertinimą ir/arba atsiliepimus, dalis procentais

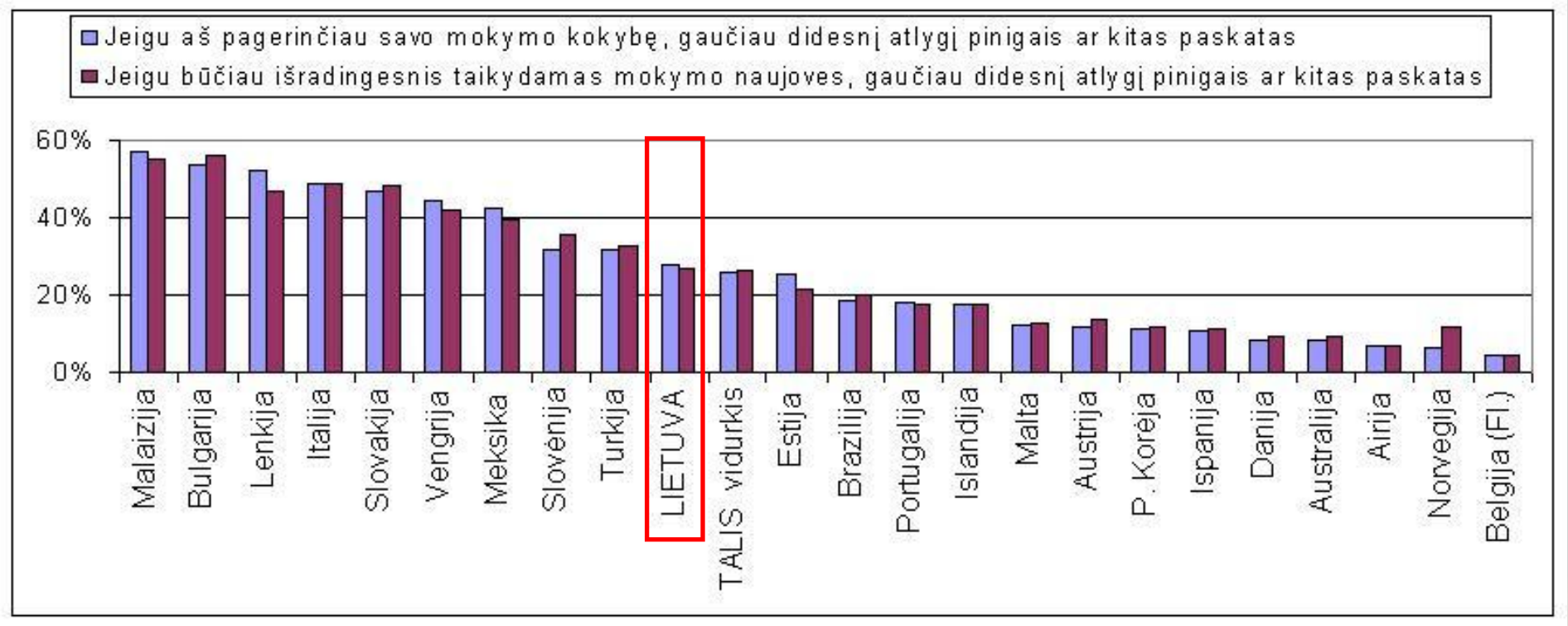

- Daugumoje šalių mokytojų darbo vertinimo sistema veikia nepakankamai gerai, nes neskatina mokytojų dirbti kuo veiksmingiau.

Darbo vertinimo ir /arba atsiliepimų apie jį poveikis mokyklos plėtrai (2)

Mokytojų, nurodžiusių, kad visiškai sutinka arba sutinka su išvardintais teiginiais apie vertinimą ir/arba atsiliepimus, dalis procentais

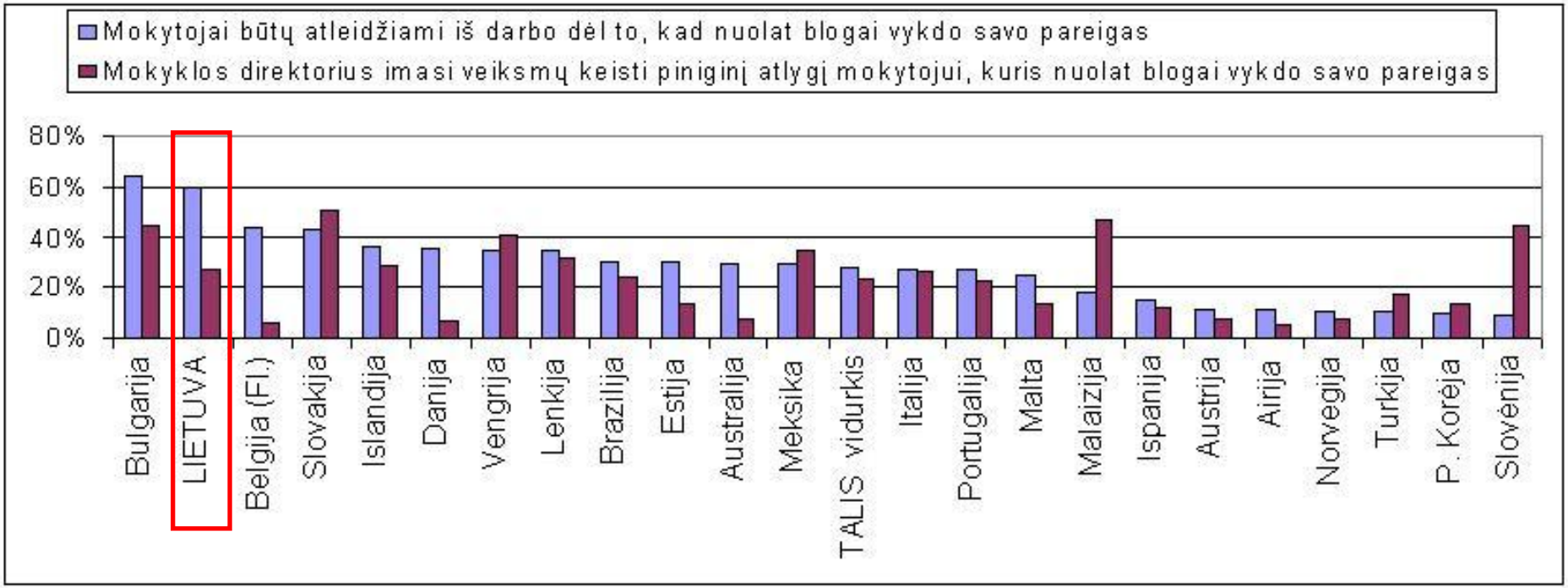

- Daugumos šalių mokytojai nurodė, kad direktorius netaiko materialinių sankcijų tiems mokytojams, kurie nuolat netinkamai vykdo savo pareigas.
- Bulgarija, Lietuva ir Slovakija yra tos šalys, kuriose mokyklos direktorius imasi veiksmų prieš nuolat blogai savo pareigas vykdančius mokytojus.

AČIŪ UŽ DĖMESĮ !

TALIS 2008 ATASKAITĄ
rasite:

www.egzaminai.lt >>Tarptautiniai tyrimai >>TALIS >>Leidiniai ir publikacijos

Daugiau informacijos apie
TALIS tyrimą
rasite:

www.oecd.org/edu/talis